

Financieel misbruik van ouderen signaleren, stoppen en voorkomen

Wij zijn Zet. Wij werken aan een samenleving waarin iedereen meetelt en mee kan doen. Omdat we geloven in gelijke kansen en de meerwaarde van diversiteit, maar ook omdat het nodig is. Een vitale, leefbare en toekomstbestendige samenleving vraagt om actieve participatie van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Zet is een cruciale schakel in deze beweging. Wij signaleren, jagen aan, realiseren doorbraken, nemen drempels weg. We komen op voor kwetsbare groepen en brengen de juiste partijen en inzichten bij elkaar. We verenigen belangen, mobiliseren betrokkenheid en zetten spelers in hun kracht. We maken verbinding met andere sectoren, vanuit het besef dat sociale innovatie steeds vaker uit crossovers wordt geboren. Zo vertalen we beleid in maatschappelijk rendement. Als dat ook uw streven is, bent u aan Zet.

Statenlaan 4
Postbus 271
5000 AG Tilburg

T 013-5441440
info@wijzijnzet.nl
www.wijzijnzet.nl

'Je wilt het eerst zelf niet geloven'

Voorkomen is beter

Om elke vorm van uitbuiting te voorkomen, is het verstandig als ouderen het beheer van hun financiële zaken regelen als ze nog vitaal en wilsbekwaam zijn. Als bankmedewerker kun u klanten in een bepaalde levensfase wijzen op dat belang.

U kunt gericht adviseren over bepaalde diensten die oudere klanten helpen hun financiële zaken zo lang mogelijk zelfstandig te regelen. Bijvoorbeeld door voor bepaalde taken een volmacht op te stellen of contant geld op het huisadres te laten bezorgen. Ook kun u bespreken wie de financiële en andere belangen gaat behartigen als de gezondheid achteruit mocht gaan, in eerste instantie vaak nog samen met de oudere. Dit kan een familielid zijn, maar ook een professional, vrijwillige mentor of bewindvoerder. Afhankelijk van de situatie zoekt u met de betreffende oudere of het ouderenpaar naar de best passende oplossing om een veilige situatie voor de toekomst zo veel mogelijk te waarborgen.

Verder kunt u klanten wijzen op de voordelen van een **levenstestament**, op te stellen bij de notaris. Daarin worden de volgende zaken vastgelegd:

- **Aan wie en mogelijk waaraan een volmacht wordt verleend**
- **De persoonlijke wensen omtrent (medische) verzorging**
- **Nuttige informatie voor diegene die aan de slag moet met het levenstestament.**

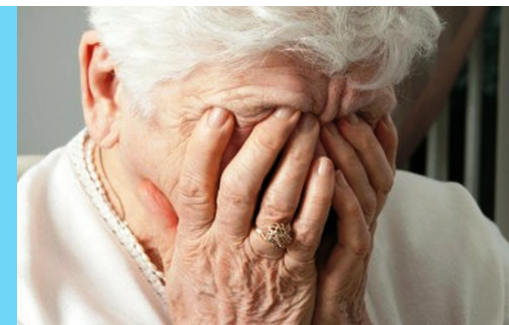
Dit is een coproductie van Adviesbureau Zet en Steunpunt Huiselijk Geweld Midden-Brabant ten behoeve van een voorlichtingsbijeenkomst voor medewerkers van Rabobank De Langstraat over het signaleren, stoppen en voorkomen van financieel misbruik bij ouderen met dementie. Zet helpt bedrijven, overheden, burgers en maatschappelijke organisaties bij het waarmaken van hun sociale aspiraties.

De activiteiten van Zet worden (mede) mogelijk gemaakt door subsidie van de provincie Noord-Brabant.

Provincie Noord-Brabant

'Het houdt niet op. Niet vanzelf.'

Signalen van financiële uitbuiting

- **Plotseling geldgebrek voor basale levensbehoeften** (geen geld voor eten, kleding, toiletpullen)
- **Ontbreken of 'kwijtraken' van contant geld of een bankpas**
- **Verdwijnen van goederen en/of waardevolle spullen uit huis**
- **Afgesloten worden van telefoon, internet, gas en elektra**
- **Plotseling een betaalachterstand van huur, energie en zorgverzekering**
- **Brieven van incassobureaus**
- **Weigeren informatie te geven over financiële omstandigheden door de optionele dader of het slachtoffer**

Wat ú kunt doen om het te stoppen

Om financieel misbruik te stoppen, moet er iemand aan de bel trekken. Als u vermoedens hebt in die richting, kun u contact opnemen met de Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG) Brabant, telefoon 0900 1262626.

Een aandachtfunctionaris ouderenmishandeling bespreekt de signalen met u en adviseert over de verdere aanpak. Waar nodig start SHG een diepgaander onderzoek en zoeken we bewijzen en passende oplossingen. Bij ernstige vormen van uitbuiting wordt aangifte gedaan bij de politie.

Tips

- 1 breng het onderwerp voorzichtig ter sprake
- 2 benader de oudere eens rechtstreeks (los van de vermoedelijke dader)
- 3 bespreek het met uw leidinggevende
- 4 bel de hulplijn van SHG voor advies

**Vermoeden van misbruik?
Bel Steunpunten Huiselijk
Geweld: 0900 1262626**

'Vaak blijkt de dader een familielid of goede bekende te zijn'

Een onderschat probleem

Ouderenmishandeling omvat meer dan lichamelijk geweld. In Nederland zijn naar schatting dertigduizend ouderen per jaar slachtoffer van financieel misbruik of financiële uitbuiting. Met name de laatste jaren neem het aantal meldingen fors toe.

Financiële uitbuiting begint vaak klein, door bijvoorbeeld geld achter te houden na het boodschappen doen. Langzaam neemt het grotere vormen aan, met vergaande nadelige gevolgen voor de oudere. In de regel stopt het misbruik pas als er geen financieel voordeel meer te behalen is of als de dader wordt betrappt. De dader kan een relatief onbekende zijn, maar jammer genoeg blijkt het vaak een familielid of een bekende van het slachtoffer te zijn.

Veelal betreft het gevallen waarin de oudere iemand het beheer over zijn of haar financiële zaken of goederen heeft toevertrouwd en waarin dat vertrouwen is geschonden. Door schaamte en angst durven slachtoffers, omstanders en plegers er vaak niet over te praten. Als bankmedewerker kunt u een belangrijke rol spelen in het signaleren, stoppen en voorkomen van financieel misbruik.

Vormen van financiële uitbuiting

- **Misbruik van bankrekeningen**
Zonder toestemming van de oudere geld opnemen van diens bank, voor eigen gebruik.
- **Misbruik van machtigingen**
- **De oudere overhalen of dwingen tot een testamentwijziging of een wilsbeschikking**
- **Producten kopen op naam en kosten van slachtoffer**
- **Wegnemen van geld, sieraden en goederen**
- **Iemand financieel te kort doen**
Bijvoorbeeld te weinig geld beschikbaar stellen voor de dagelijkse boodschappen.

Wie treft het vooral?

Alleenstaande vrouwen boven de 80 jaar met een klein sociaal netwerk lopen de grootste kans om slachtoffer te worden van financiële uitbuiting. Ook ouderen die vanwege ziekte (vooral psychisch) de regie over het eigen leven dreigen te verliezen, lopen relatief meer kans. Denk met name aan mensen met (beginnende) Alzheimer en dementie. Maar het kan ook bankklanten treffen tussen de 65 en 80 jaar, die onvoldoende mee kunnen met de digitalisering van het financiële verkeer.

Een voorbeeld uit de praktijk

Meneer B. (88) woont zelfstandig. Hij bezoekt twee dagen per week de dagbehandeling van een verzorgingshuis. Zijn zoon, diens vrouw en hun 12-jarige zoon wonen al anderhalf jaar bij hem in huis.

Meneer vertelt met de nodige gêne aan de maatschappelijk werker van de dagbehandeling dat hij zich thuis niet prettig voelt. Zijn zoon is werkeloos en heeft schulden. Meneer raakt de regie over zijn leven thuis kwijt; alles wordt bepaald door zijn zoon en schoondochter. Bankafschriften worden weggehaald, meneer heeft AWBZ- en belastingschuld. De zoon betaalt ook geen huur aan zijn vader. Meneer heeft wel nog zijn eigen pinpas en bewaakt deze angstvallig. Volgens hem vindt er geen fysiek geweld plaats.

De dochter van meneer is op de hoogte en heeft de situatie al eerder besproken met de huisarts. Maar meneer blijft aanvankelijk loyaal aan zijn zoon en zwakt het verhaal af. Nu is hij er wel aan toe om de situatie te bespreken. De dochter wordt de contactpersoon en in overleg met de maatschappelijk werker nemen ze samen contact op met het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG).

Het SHG gaat separaat in gesprek met alle betrokkenen om de situatie goed te onderzoeken, als laatste met de zoon. Ook dit gesprek is gericht op de gezondheid en de ontwikkeling van de vader. De medewerker van het SHG brengt de mogelijk ontspoorde ouderzorg aan de kaak. De zoon geeft meteen toe dat het begon met een keer boodschappen betalen en dat het steeds meer werd. Hij kon niet meer stoppen. Hij schaamt zich diep en heeft daar veel last van. De reactie van de zoon biedt een opening om samen naar oplossingen te zoeken. Eerst natuurlijk een gesprek met vader, zoon, dochter en schoondochter: hoe verder samen de zorg voor vader te delen? Door de zoon is vanaf dat moment geen boodschap meer betaald van het geld van pa. Om ook hem te helpen aan een betere toekomst te werken, krijgt hij ondersteuning van maatschappelijk werk bij zijn financiële problemen.